

Scinde – první známky Indie a současně první známky Asijského kontinentu

První známky Scinde byly vydané 1. července 1852 a platily do října roku 1854. Tyto známky byly ražené pečetidlem, udává se, že nejdříve do červeného pečetiňho vosku, dále se tiskly v barvě modré, nebo se vytlačil pouze jejich reliéf do bílého papíru. Známky se razily jednotlivě, literatura neudává žádné archy nebo více pásy.

*červený pečetiň vosk
katalog dle Gibbonse
70.000 GBP !*

*světlemodrá
12.000 GBP*

*tmavěmodrá
12.000 GBP*

*otisk pečetidla do papíru
katalog 4.500 GBP*

Řekněme si něco o historii a vydání těchto známek.

V roce 1758 Východoindická společnost (East India Company – EIC) založila svoji správu na Indickém území po úspěšném vyjednávání s tehdejší vládcem oblasti Scinde (oblast jehož centrem je Karáčí – nynější Pakistan). V průběhu několika let byly založeny poštovní úřady v Bombay, Sukkuru, Shikarpuru, Kalkatě, Madrasu a Hyderabadu. Provincie Sindh (Scinde) však byla dobyta jako Britská kolonie teprve r. 1843. V roce 1850 dostal Sir Bartle Frere, který byl tehdy guvernérem pro oblast Scinde úkol, udělat poštovní reformu a zavést poštovní známky.

V té době byla poštovní administrativa a její kontrola centrálně řízena z Bombaje.

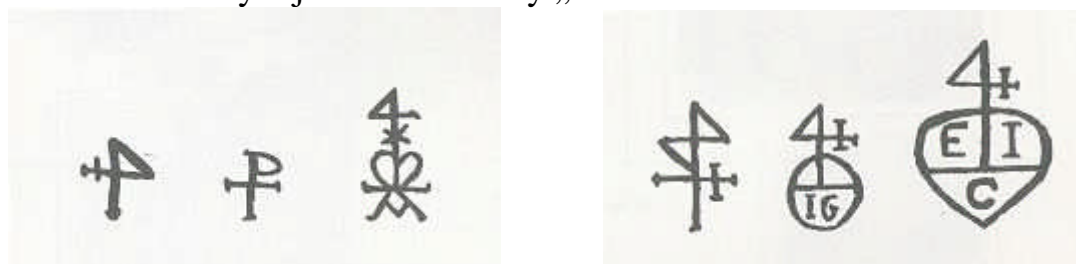
Bartl Frere, velký obdivovatel Rowlanda Hilla a první známky Velké Británie – černé 1 penyovky se do tohoto úkolu pustil s velkým nasazením a nadšením.

Sir Bartle Frere

Výsledkem byla originální kruhová známka zhotovená ručním razidlem (pečetí) nejdříve do červeného pečetního vosku, následovala reliéfní ražba do bílého hladkého papíru a též tisk v modré barvě několika odstínů.

Vývoj návrhu známky „Scinde District Dawk“

Výtvarný návrh známky se jeví trochu záhadným. Mystický znak 4 se nachází na horní části srdce, které je rozděleno na 3 části, ve kterých jsou písmena E, I, C (East India Company). Pod srdcem je nominál 1/2 anna. Okolo je mezikruží v němž je nápis „SCINDE DISTRICT DAWK“ (Dawk – v hidštině výraz pro poštu).

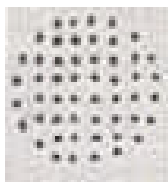
Určitě je zajímavé i znehodnocování známek. Naprostou většinu tvoří nemá razítka různých tvarů. Znehodnocovalo se též často škrtem pera u bílých a modrých známek. Uděláme si určitý přehled používaných razítek.

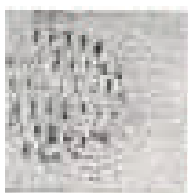
Rozměr 22 x 19mm, 49 bodů v 7 řadách, známky bílé a modré

Rozměr 19 x 17mm, 64 bodů v 8 řadách, Známky bílé, modré i červené

Kruhové razítko – pouze bílé známky

Malý kruh – pouze bílé známky

Velká hvězda - bílé a modré známky

Malá hvězda – pouze bílé známky

Rozměr 24 x 18mm, 7 linek, bílé a modré známky

Rozměr 26 x 20mm, 81 bodů v 9 řadách. Pouze bílá barva

Rozměr 26 x 20mm s číslem 96. Bílá a modrá barva

Vyobrazené znehodnocení známek je převzaté z literatury a nemusí přesně odpovídat popisu, jak dokazují následně vyobrazené známky. Razítko s číslem 96 totiž literatura uvádí pouze pro bílé známky, na obrázcích znehodnocených známek – viz. níže, jsou známky, které pocházejí z aukce od Harmera (tudíž vylučuji falza) a tato razítka jsou použita na modrých známkách.

Znehodnocené známky

Nemusím snad ani uvádět, jak vzácné tyto známky jsou. Stačí se vrátit k jejich katalogové hodnotě. Např. červená nepoužitá známka má 70.000 GBP dle Gibbonse. Pokud se někde objeví v aukci – je to událost. V dubnu 2009 se tato známka draží v Paříži u prestižní aukční firmy BEHR na známé adrese 18. rue Drouot. Není zde uvedena vyvolávací cena, jen poznámka – cena nabídkou. Takto se tam draží např. USA pošmistrovská Millbury, obálka s pošmistrovskou známkou James M. Buchanan, reprint Červeného a Modrého Mauritia POST OFFICE z r. 1912, nebo Havajská misionářská 5 centovka. Vedle takovýchto světových rarit se tato známka draží.

O to více snad vynikne exponát Jochena Heddergotta, který jsem viděl ve Vídni na výstavě WIPA 2008, kde jsem napočítal celkem 8 červených známek Scinde, z toho 1 unikátní dvoupásku. Jedna z těchto známek je na dopise adresovaná přímo Bartlu Freremu. Tento exponát jsem si vyfotografoval, bohužel jen mobilním telefonem, takže omluvte velmi špatnou kvalitu fotografií.

Unikátní dvoupáska a dopis Bartlu Freremu z exponátu J. Heddergotta

Celkem jsem na tomto exponátu napočítal 27 obálek se známkami v barvě červené, modré i bílé. Pokud je mi známo, nikdo v ČR obálku s touto známkou nevlastní, jen asi 5 nejpokročilejších sběratelů známkových zemí má ve svojí sbírce nejlevnější bílou použitou známku v katalogové hodnotě 800 GBP.

Kdybych měl popisovat svůj osobní zážitek, tak tento exponát na mne udělal větší dojem, než exponát, který obsahoval kompletní arch Modrého Merkura o 100 známkách. Pouze známky a dopisy Scinde u exponátu J. Heddergotta zabíraly celé 2 rámy!

Hodnoty a unikátnosti si jistě byli vědomi i jurymané, kteří jej ocenili 93 body a cenou výstavy přes jednu obrovskou chybu, kterou tento exponát měl. Chyběl totiž titulní list s úvodem a popisem exponátu! Osobně si myslím, že to ze strany pana Heddergotta byla zřejmě recese, jeho exponát byl nabitý takovými raritami a unikáty, že mohl získat absolutní vítězství a hlavní cenu výstavy.

Měl jsem možnost jej osobně poznat a byl svědkem jeho živé diskuze s jurymany, kteří mu tento nedostatek vytýkali. Ale to již příliš odbočuji od tématu.

Modré známky Scinde včetně 2 obálek – z exponátu J. Heddergotta

Určitě stojí za zmínku OBROVSKÝ VÝSKYT FALZ známek Scinde všech barev včetně červené pečeti. Tyto známky pro vysokou cenu chybí většině sběratelů známkových zemí a tak je nahrazují falzy různých kvalit. Nejlevnější falza začínají na 20,-Kč, kvalitnější se pohybují i přes 500,-Kč. Sběratelům bych nedoporučoval dát za ně více než 100,-Kč, protože i dražší falza jsou snadno rozpoznatelná pouhým okem. Hlavním znakem falz bývá jen 1 vnější kruh kolem známky, u originálu je zdvojený.

Falzum nižší kvality

Tyto známky jsou historicky i sběratelsky velmi zajímavé. Územím se v současné době nachází v dnešním Pákistánu, přesto je všechny světové katalogy (Michel, Gibbons, Scott, Yvert) uvádějí jako první známky Indie.

Známky, které následovaly 1. října 1854 již byly s portrétem královny Viktorie, nápisem INDIA a platily pro celé území státního celku.

Jaromír Petřík

21.3.2009